

Raziskave netopirjev

CELONOČNE TERENSKE DOGODIVŠČINE PRED JAMAMI

Simon Zidar

Leto 2012 je bilo mednarodno Leto netopirja, ki je bilo tudi zame čisto netopirsko obarvano. Z netopirji sem se namreč preko večine dela sezone, ko so aktivni, ukvarjal v sklopu magistrske naloge ob zaključku študija druge bolonjske stopnje Ekologija in biodiverziteta na Oddelku za biologijo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. V nalogi sem pod mentorstvom doc. dr. Maje Zagmajster enkrat mesečno oz. na 14 dni, pred tremi jamami spremljal celonočno aktivnost netopirjev, tako da sem jih lovil v pred jamski vhod razpete najlonske mreže ter netopirje snemal s pasivnim ultrazvočnim detektorjem Anabat SD2.

Za netopirje, ki nimajo zatočišča v jami tekom dneva, jame predstavljajo nekakšne diskoteke oz. bare v netopirskem svetu. Netopirji se tu namreč srečujejo in zbirajo preko noči ter ob kakem pivu, hočem reči kaki hrustljavi žuželki, tudi malo »poklepetajo«. Aktivnost netopirjev pred jamami me je navdušila že lansko leto, ko sem v krajši raziskavi želel spoznati t.i. jesensko rojenje. Letos pa sem se odločil, da bom netopirje spremljal preko cele sezone in tako poskušal zaznati vrh aktivnosti, katere vrste se pojavljajo v katerem delu leta in katerem delu noči, kakšne so značilnosti jesenskega rojenja pri nas in katere netopirske vrste se kje pojavljajo, kako se vse te lastnosti spreminjajo preko sezone ter ali obstajajo kake razlike glede na lego znotraj Slovenije.

Tako sem bil na terenu od aprila do oktobra, enkrat mesečno oz. na 14 dni pred vsako izmed treh jam (pri Bohinjski Bistrici, Kočevju in Obrovu na Primorskem). Terenske noči so bile vsaka po svoje zanimiva dogodivščina in teh zgodb je bilo skupno kar 33. Na terenu so me vedno spremljali pomočniki, saj je tako noč hitreje minila in tudi dodaten par rok je več kot prišel prav, tako pri postavljanju mrež, kakor pri reševanju ujetih netopirjev. Noči posvečene netopirjem so bile včasih dolge, ko smo ujeli le po nekaj osebkov, do izredno kratkih in razburljivih, ko je številka ujetih netopirjev v celi noči presegla število 70. Vse skupaj smo ujeli 503 osebkov netopirjev, ki so pripadali 16 različnim vrstam.



Slika 18. Zbranost pri merjenju velikouhega netopirja (*Myotis bechsteinii*) pred jamo na Primorskem. (Foto: Andrej Jurček)

Tereni so bili res pustolovščina, saj nam je včasih uspelo postaviti mreže v 15 minutah, spet drugič nam nikakor ni šlo in so se palice stalno podirale in mreže lezle po svoje, a na vsakem naslednjem terenu smo bili bolj uspešni. Pred vsakim postavljanjem mrež smo preverili še prisotnost netopirjev v sami jami, ki bi jo lahko uporabljali kot dnevno zatočišče. Iskanje nadaljevanja jame je bilo na začetnih terenih kar podvig, a smo kmalu poznali vse skrite kotičke izbranih jam. Jama Jezerina na Primorskem je bila še posebej zanimiva. Že sam dostop do jame predstavlja 15 minutna hoja v breg, ki z vso opremo, ki smo jo potrebovali za čez noč, vseeno ni bila lahek zalogaj. Tudi sama notranjost jame je precej razgibana. Kljub začetnemu obotavljanju pri lezenju skozi najožji del te jame, sem nove pomočnike navduševal tudi nad jamskim okoljem.

Neprespane noči preživete v družbi netopirjev so bile občasno tudi naporene, še posebej, ko so si tereni sledili en za drugim, a sem na čisto vsakem terenu užival ob spoznavanju novih stvari in se veselil ob vsaki na novo zabeleženi vrsti. Nikoli ne bom pozabil, kako me je zeblo kljub dvema puloverjema, flisu, in debeli bundi, kako sva prvo mreženje pri Bohinju z Andrejem Jurčkom izvedla še ob snegu na dnu udornice, kako adrenalinska je lahko noč ob številčnem ulovu in kako zna biti koordinacija takih terenov tudi svojevrsten podvig.



Slika 19. Velikouhi netopir (*Myotis bechsteinii*) izpred Dolge jame pri Koblarjih pri Kočevju. (Foto: Simon Zidar)

Druženje z netopirji me je prisililo tudi k netopirskemu ritmu življenja. Že tako sem bolj večerni tip človeka, a čez poletje so moja dopoldneva ostajala prespana tja do zgodnjega popoldneva običajno tudi, ko terenov ni bilo. Doma so se zato že šaljivo zbal, da bom nekega dne, ko se vrnejo iz službe, visel z glavo navzdol s tramu v svoji mansardni sobi. No, pa tako daleč vseeno ni prišlo.

Terenski podatki so sedaj zbrani, potrebna je le še analiza ultrazvočnih posnetkov, obdelava zbranih podatkov in zapis le teh v magistrski nalogi.

Hvaležen sem vsem, ki so bili del mojega netopirskega leta: Andrej Jurček, Teo Delič, Jasmina Kotnik, Martina Kogoj, Tina Mihelič, Špela Borko, Viktor Avbelj, Aja Zamolo, Jaka Kregar, Malan Štrbenc, Neža Kocjan, Aleksander Kozina, Ana Krišelj, Anže Testen, Ida Djurdjevič, Ines Blaž, Jutra Černilogar, Katarina Drašler, Katarina Žnidar, Katja Zeme, Lea Likozar, Leif Gjerde, Luka Mrzelj, Maja Zagmajster, Maruša Rošar, Metka Stantič, Nasti Vilfan, Nastja Kosor, Nataša Vrhovec, Nina Erbida, Nuša Zidar, Primož Presetnik, Rebeka Žvagen, Rok Rozman, Sandra Lloria Córdoba in Teresa Schmid.